

Verplaetse zorgt voor België

'Bij de IMF-vergadering in september stond ik 's morgens om veertien minuten over vier op, want om vijftien minuten over vier ging elke dag de telefoon. Dan werden mij de tarieven van de geldmarkt medegedeeld en besprak ik met de Vice-Gouverneur het beleid van de dag. En om twintig minuten over vier sliep ik weer. Dat heb je met die tijdverschillen.' Aan het woord is Alfons Verplaetse, Gouverneur van de Nationale Bank van België.

De Gouverneur zorgt voor de Belgische economie in een vorstelijke omgeving aan De Berlaymontlaan in Brussel. 'We hebben hier een gecontroleerde openheid', vertelt Verplaetse, zijn weg voortzettend door het prachtige gebouw naar de lunchtafel. Daar praten we over België, vroeger het zieke kind van Europa, maar tegenwoordig bijna Hollands welvarend. Verplaetse bouwde aan alles: het concurrentievermogen van het bedrijfsleven, de onafhankelijkheid van de Nationale Bank, het saneren van de Belgische overheidsfinanciën. Ook de frank gaf hij fundamentele, zodat deze in juni 1991 kon aanhaken bij de D-mark en thans het volle vertrouwen geniet van de valutahandel. En het renteverschil met Duitsland bracht hij terug van ruim twee procentpunt in 1989 tot nul nu. Is het in dit licht vreemd dat Verplaetse in Europa naam gemaakt heeft als 'de architect van het Belgisch macro-economisch herstelbeleid'?

In een paar jaar tijd bent u een bekend Europeaan geworden. Maar wie is de persoon Verplaetse?

Ik ben 1930 geboren in Zulte in de streek tussen Gent en Kortrijk. Belgische bankiers noemen deze streek het Belgische Texas. Het is altijd een zeer nijvere streek geweest. Ook nadat we de vlasindustrie daar volledig hebben zien verdwijnen, is er geen werkloosheid gekomen. Bij mij thuis hadden ze daar een veevoederbedrijf.

'Ik moest de zaak van mijn vader opvolgen'

U wilde niet in de zaak van uw vader?

Ik was de oudste van drie. Bij ons was er het eerstegeboorterecht. Ik moest de zaak van mijn vader opvolgen. Daarom heb ik handelsstudies gedaan. Mijn jongere broer hoefde niet op te volgen. Vandaar dat hij klassieke humaniora (gymnasium, red.) studeerde. Paradoxaal genoeg hebben al die studies ertoe geleid dat ik niet in de zaak ben gebleven en mijn broer wel.

Was het in de omgeving waarin u bent opgegroeid al de gewoonte dat kinderen gingen studeren?

Nee. In mijn geboorteplaats schreven zich twee personen in aan een universiteit op een bevolking

van vierduizend mensen. Verder studeren was uitzonderlijk.

Wat hebt u zoal gestudeerd?

Omdat ik voorbestemd was om in het bedrijf van mijn vader te gaan, heb ik eerst op de middelbare school in de streek een handelsrichting gevolgd. Daar leidde men mensen op voor het bedrijfsleven. En toen ik overtuigd was dat ik niet in het bedrijf van mijn vader wilde, had ik al vijf jaren humaniora achter de rug. Toen stelde ik vast dat ik met dat diploma niet naar de universiteit kon. In België was er toen nog zoiets als een middenjury (een soort Colloquium Doctum, toelatingsexamen voor de universiteit, red.). Om dat te kunnen behalen, heb ik door zelfstudie snel scheikunde moeten leren. Daarna heb ik aan de Katholieke Universiteit van Leuven Handels- en Consulaire wetenschappen gestudeerd, met als specialisatiegebied Staathuishoudkunde.

Op uw 21ste studeerde u al af. Hebt u nog wel van het studentenleven genoten?

Alles op zijn tijd. Ik heb mensen gezien die er niet van genoten hebben. Ik heb van alles genoten.

Komt u in uw dagelijkse leven nog regelmatig oud-studievrienden tegen?

Gisteravond heb ik de Gouverneur van de provincie West-Vlaanderen nog gezien. Ik zie dus nog regelmatig oud-medestudenten.

Is dat soort contacten van belang voor de maatschappelijke carrière?

Ik ben altijd een open mens geweest. Ik praat graag. Ik kan mij moeilijk opsluiten. Als ik te lang alleen ben, zou ik bij wijze van spreken op den duur met een telefoonpaal een gesprek aangaan. Ik heb altijd veel vrienden gehad.

Vervulde u in Leuven in studentenverenigingen ook functies?

Niet in de studentenvereniging. Ik reisde wekelijks met vrienden uit de streek rond Waregem met de trein naar Leuven. Dat was zo'n studententrein en daarin hebben we veel plezier gemaakt. In de studentenverenigingen aan de universiteit zelf ben ik niet zo actief geweest. In de regionale kringen des te meer. Studenten hadden daar een compleet gemeenschapsleven ontwikkeld.

Toen u in 1953 na twee jaar militaire dienst bij de Nationale Bank in dienst trad, had u geen bestuurderservaring. En daarna?

Sinds 1953 is de Nationale Bank mijn enige werkgever geweest. Ik heb me sinds die tijd vooral bezig gehouden met het bestuderen van de problemen op het gebied van het monetair beleid. Daarnaast was ik gedurende ettelijke jaren voor België lid van werkgroep van monetaire experts, opgericht door het Comité van de Gouverneurs van de centrale banken van de EG-Lidstaten. Mijn loopbaan is dus altijd een adviserende, dienende geweest. Ik heb geen echte lijnfunctie gehad.

In '89 werd u dus Gouverneur zonder ooit een bestuurlijke functie te hebben gehad?

Dat klopt. Ik ken het huis hier dus zeer goed.

'Toen gebeurde er iets dat ik nooit had kunnen voorzien'

Hebt u ooit gedacht dat die functie voor uzelf was weggelegd?

Nooit. Het was een totale verrassing. Ik heb natuurlijk het geluk gehad bij het Studiedepartement van de Nationale Bank te mogen werken, want dat is de beste observatiepost voor macro-economische, reële en financiële gegevens. Ik heb bovendien ook de tijd gekregen om die informatie gedurende jaren te kunnen assimileren, analyseren enz. Die rust duurde tot Kerstmis '81. Toen gebeurde er iets dat ik nooit had kunnen voorzien. Wilfried Martens, de Eerste Minister, sprak mij aan.

Kende u Martens toen al?

Ik had hem eenmaal ontmoet.

Hij kende u van horen zeggen?

Wij hadden hier in de Bank een kadervereniging. Ik had mij een keer laten overhalen om op hun lijst te gaan staan en ik werd verkozen. In die kadervereniging hield ik me vooral bezig met de vraag: is de Bank een particuliere of een overheidsinstelling? Bij de Bank opteerden wij altijd voor het privé-statuuut. Maar wij werden toch niet aanvaard in paritaire comités zoals andere privé-banken. Daarover heb ik toen samen met mijnheer Houthuys, die Regent was bij de Bank, contact opgekomen met de Eerste Minister Martens. Dat was in februari 1981. Ik heb de Eerste Minister toen gevraagd: 'Geef ons het volledig statuut van de privé-sector, en geen ambtelijk statuut'.

Hoe verliep dat gesprek?

Het was zeer indrukwekkend de Eerste Minister in zijn ambtswoning te mogen ontmoeten. Na een kort gesprek over het personeelsstatuut hebben wij ruim een uur gepraat over het sociaal-economisch beleid van België. Daarbij was mijn ervaring als expert in de monetaire werkgroep in Bazel onder voorzitterschap van de heer Bastiaanse van de Nederlandsche Bank, erg nuttig. In '73-'74, de periode rond eerste oliecrisis, hadden Helmut Schmidt en Giscard d'Estaing die zogenoemde M2-werkgroep opgericht. Volgens de werkgroep mocht de groei van het M2-aggregaat niet hoger zijn dan de voorziene reële groei, plus de helft van de voorziene inflatie. In België stond men eerder sceptisch tegenover het gebruik van monetaire aggregaten; ik geloof er trouwens nog niet in. Ik ben dus in die twintig jaar op dit vlak niet van gedachten veranderd. Wel heb ik vanuit Bazel meegemaakt hoe de Belgische economie stilaan afgleed. Daar kreeg ik ook grote bewondering voor Helmut Schmidt. Die had immers de moed om in Duitsland de economische groei af te breken om de inflatie in te tomen.

U heeft Martens college gegeven?

Nee, alleen getracht hem door te geven wat ik in Bazel observeerde. Hij heeft me niet onderbroken

Curriculum vitae

Alfons Verplaetse, geboren op 19 februari 1930 in Zulte, studeerde Handels- en Consulaire Wetenschappen aan de Katholieke Universiteit van Leuven. In 1953 kwam hij in dienst bij de Nationale Bank van België. In 1981 deed de Eerste Minister, Martens, een beroep op hem als adjunct-kabinetschef voor het sociaal en economisch beleid. In 1984 werd hem de leiding van dit kabinet toevertrouwd. In 1985 benoemde de Koning hem tot lid van het Directiecomité van de Nationale Bank van België. In 1988 werd hij Vice-Gouverneur. In 1989 benoemde de Koning hem tot Gouverneur van de Nationale Bank van België.

en achteraf heb ik vernomen dat hij ervan onder de indruk was. Een maand later liep hij op de top in Maastricht Helmut Schmidt tegen het lijf en die zei: 'jongeman, wat heb je België aangedaan?' De aangeslagen Martens nam na zijn terugkomst in België meteen contact op met de bedrijfswereld. Dat was in het najaar van 1981. Op kerstavond van dat jaar ontmoette ik hem toevallig op het voetpad in de Wetstraat. Martens was toen bezig met de vorming van de regering. Enthousiast als hij altijd was, zei hij: 'Blijf je nog steeds bij je analyse van vorige keer?' Ik antwoordde, 'natuurlijk mijnheer de Eerste Minister'. Waarop hij replikeerde: 'Als ik een ploeg vorm, kom je dan voor mij werken?' En ik zeg spontaan 'ja', op het voetpad.

'Er zat er maar één bij die ook economie had gestudeerd. Maar die had waarschijnlijk de verkeerde cursus gelezen'

U werd gevraagd voor een ministeriële functie?

Nee, als adjunct-kabinetschef. Dat is een raadgevende, adviserende functie, rechtstreeks verbonden aan de minister. Een jaar of twee daarna ben ik kabinetschef van de Eerste Minister geworden.

Vanaf dat moment was u dus niet meer werkzaam bij de Nationale Bank?

Toch wel, ik werd door de Nationale Bank gedetacheerd. Dat duurde tot eind '87. In die tijd kon ik voor een enige ploeg van vice-premiers werken. Geen van hen was echter econoom, het waren allemaal juristen. Er zat er maar één bij die ook economie had gestudeerd. Maar die had waarschijnlijk de verkeerde cursus gelezen. Later heeft men mij voor de keuze gesteld: ofwel een politieke carrière ofwel terug naar de Bank. Toen heb ik gezegd: 'Ik ben bij de Bank en ga terug naar de Bank'. Want de Koning had mij in oktober '85 benoemd in het Directiecomité van de Nationale Bank.

Is dat een benoeming door de Kroon?

Ja.

Is dat een politieke benoeming?

Volgens mij niet. Het gebeurt op basis van kwaliteiten hoewel men daarnaast ook wel zal zoeken naar een zeker evenwicht.

Is het beurtelings een Vlaming en een Waal?

Nee. Sedert de oprichting van de Nationale Bank ben ik de tweede Vlaamse Gouverneur. Misschien

ben ik benoemd vanwege mijn maatschappelijke visie op België. Ik had natuurlijk het geluk om gedurende zeven jaar in een formidabele ploeg te kunnen sleutelen aan de Belgische economie. Als bezetenen hebben we gewerkt om België, in '81 nog de zieke man van Europa, naar gezonde economische fundamentals te leiden. Ik heb er ook geleerd een Centrale Bank vanuit een totaal andere invalshoek te bekijken. Voor ik naar het kabinet overstapte, dacht ik dat alles perfect was in de Bank. Dat het paradijs op aarde hier lag. Nadien heb ik dat een stuk gerelativeerd.

Vindt u het een noodzakelijke voorwaarde dat een nieuwe te benoemen President van een Centrale Bank ook in politieke kringen zijn sporen heeft verdiend?

Ik geloof dat dat een voordeel is. Dan weet je hoe politici en sociale partners denken en werken.

Zou u Gouverneur hebben kunnen worden als u niet die periode bij Martens gehad had?

Ik denk het niet. Het is nochtans wel zo dat voorgaande gouverneurs niet altijd die noodzakelijke contacten hadden in politieke kringen.

Wordt Verplaetse daarom de architect van de Belgische wederopstanding genoemd?

Het één sluit het ander niet uit.

Hebt u in 1989 niet gedacht: moet ik op mijn 59ste nog zo nodig Gouverneur van de Nationale Bank worden?

Nee. In oktober '85 had De Koning me al benoemd tot lid van het Directiecomité, maar de minister heeft die benoeming twee jaar in zijn schuif laten zitten.

U wist dus al dat het zou komen?

Het Gouverneurschap niet, het lidmaatschap van het Directiecomité wel. Aan het Gouverneurschap heb ik nooit gedacht. Ik heb wel altijd als een bezetene gewerkt om de Belgische economie te verbeteren.

Het is een heel mooi sluitpunt van een carrière?

Ja, eerst heb ik onder de verantwoordelijkheid van Wilfried Martens kunnen werken om de reële economie weer op poten te zetten. Daarbij hebben we eerst het bedrijfsleven aangepakt en de competitiviteit verbeterd; daarna was het de beurt aan de overheidsfinanciën. Toen daar vooruitgang was geboekt, heb ik kunnen samenwerken met een zeer degelijke minister van Financiën, Philippe Maystadt. Van al dat voorbereidende werk dat toen werd verricht, plukken we nu de vruchten op het monetaire en financiële vlak.

Staat België er over vijf jaar nog beter voor dan nu? Blijft de frank net zo hard als de D-mark en de gulden?

We hebben nog één schoonheidsvlekje, dat zijn onze

overheidsfinanciën. Ik zal een gelukkig man zijn als dat vlekje ook is weggepoetst. Maar ik twijfel er niet aan dat dat zal gebeuren.

Hoe lang kan iemand Gouverneur van de Nationale Bank blijven?

In België is er een leeftijdsgrens van 67 jaar. Voor mij is dat tot 19 februari 1997. Tot op heden hebben alle Gouverneurs na de jongste wereldoorlog, op één na, hun termijn tot hun 67ste jaar uitgediend. Dat is de hoofdregel. Daarna is er de mogelijkheid om nog drie keer voor één jaar verlengd te worden. Dat laatste is nog slechts één keer gebeurd.

In 1997, is de EMU dan beklonken of maakt u dat niet meer mee?

Ik denk dat ik het nog zal meemaken.

Zonder dat de Koning uw periode hoeft te verlengen?

Ja.

'Twaalf dat kan niet. Schrijf dat maar van mij op'

Zal die EMU wel uit twaalf gelukzaligen bestaan of minder. Vier, vijf?

Twaalf dat kan niet. Schrijf dat maar van mij op. Ik geloof sterk in de Europese zaak. De Belgisch-Luxemburgse Monetaire Associatie van 1922 is het levende bewijs dat het kan. België en Luxemburg hebben er destijds verstandig aan gedaan om elkaar zoveel mogelijk ruimte te laten. Daar is dus baanbrekend werk geleverd. Om in Europa de stap voorwaarts te zetten, hebt je twee zaken nodig. Ten eerste de politieke wil. Ik heb er daarom begrip voor dat onze politieke leiders al dat pionierswerk doen met een min of meer artificiële kalender. Maar daarnaast is er ook nog de economische werkelijkheid. Als ik de convergentiecriteria op had mogen stellen, dan had ik de courante betalingsbalans als criterium opgenomen in plaats van overheidsfinanciën. Om allerlei politieke redenen kon dat niet. Dat is ook niet zo erg. Ik denk dat wij in september een test hebben gekregen. Sommige politieke kringen denken namelijk dat de verschillende economieën tegen 1996 gaan convergeren door alleen maar het woord uit te spreken. Maar zo gaat het niet. Er komt nog een afrekening, die moet vereffend worden. De periode '87-'96 kun je niet zo maar weggeven.

Wat er in september plaatsvond, was dat dan geen afrekening?

Ik denk dat het de eerste was, maar wat de huidige inflatieverschillen betreft moet worden afgerekend op de dag dat wij in convergentie zijn. Die dag is

niet voor morgen. Het heeft mij bijvoorbeeld getroffen dat Oostenrijk druk bezocht wordt door Italianen omdat het daar goedkoper geworden is voor de toeristen. Daarom verwacht ik dat wij in Europa met wat men noemt de ernstige landen zullen vooruitgaan. Men kan immers zeggen: 'We hebben serieuze criteria voor het ingangsexamen en die gelden voor iedereen, die blijven dus constant en niemand is verplicht toe te treden.' Leden kunnen toetreden tot de exclusieve club, zonder vetorecht. Het is ook lariekoek om op de eindstreep te kijken of het ene land een halve centimeter voorligt op het andere land. Het belangrijkste is of landen het kunnen of willen. Voor mij als econoom is er niet veel verschil tussen die twee woorden.

Is het denkbaar dat een beperkt aantal ernstige landen op enig verrassend moment van vandaag op morgen overgaat tot absoluut vaste pariteiten?

Dat kan, absoluut vaste pariteiten. Daarvoor is dan wel nodig dat die landen bereid zijn eindeloos in elkaars valuta te interveniëren, zonder enige terugbetalingsverplichting. Maar daarmee heb je nog geen Centrale Bank. Daarvoor heb je nog wat tijd nodig.

Maar hoe kan je een Centrale Bank creëren als er geen centraal gezag is?

Ik ben veel pragmatischer dan u waarschijnlijk. We hebben 70 jaar ervaring in de monetaire associatie met Luxemburg. Met de monetaire unie is dat ietsje korter, maar die associatie verloopt probleemloos. Daarom ben ik ook bereid om de beslissingsbevoegdheid van onze Centrale Bank op te geven voor een Europese.

Is het niet merkwaardig dat de financiële markten zich op het testen van de Franse frank stortten terwijl de Franse fundamentals op dat moment juist beter waren dan de Duitse?

Laat ik een grote correctie maken. Duitsland lijdt aan een stuk groter overheidstekort dan Frankrijk als men rekening houdt met de Treuhandanstalt etc. Maar Frankrijk is er de laatste 20 jaar nooit in geslaagd om één frank courant overschot te hebben.

Denemarken had decennia lang een tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans. Gaat het de markt nu om het vertrouwen of om de basics?

De twee, zeker en vast.

Op België kleeft nog de smet van de overheidsfinanciën.

Het klopt dat die minder goed zijn, maar ik ben bereid daarover te praten. Voor de rest hebben we formidabele prestaties geleverd en die kleven ook op België. Het is zelfs zo, dat als je het overheidstekort neemt zonder interestbetalingen, dat we dan een enorm primair surplus hebben. Naar dit overschot – dat zich beter ontwikkelt dan het Nederlandse – kijken de financiële markten ook.

PHOTO NEWS, BRUSSEL

Wat blijft, is het probleem van de maatlat voor de factor vertrouwen.

Het harde-muntbeleid kan niet geloofwaardig overkomen, als het niet geschraagd is door feiten, namelijk zowel solide fundamentals als een passend macro-economisch beleid.

Minister Ruding volgde onder druk van zijn collega's in 1983 de revaluatie van de D-mark niet helemaal. Dat kostte acht jaar lang een procent rente extra.

Waar Nederland acht jaar voor nodig had, daar hebben wij anderhalf à twee jaar over gedaan.

Hoe komt het dan?

Ik denk dat de verklaring ligt in het feit dat u de gulden aan de D-mark verbond in een periode dat de Duitse economie perfect op koers was. Op het moment dat wij uitkozen, waren er in Duitsland al economische problemen. De sociale kosten van ons beleid zouden veel hoger zijn uitgevallen als Duitsland niet te kampen had met het herenigingsprobleem. Als dat zich niet had voorgedaan, dan hadden wij er ook veel langer over gedaan.

In Nederland was vroeger de President van de Centrale Bank een mythologisch figuur. Holtrop en zelfs nog Zijlstra stelden zich op het standpunt dat de instelling en de persoon nooit en te nimmer in een publiek debat verzeild mochten raken.

In België hebben we tegenwoordig een andere traditie. Ik ben iemand die graag zijn verantwoordelijkheid neemt. Ik ga er vanuit dat aanpassingen in de reële wereld met tien jaar vertraging worden doorgevoerd in de financiële sector. Voor een Centrale Bank mag je daar gerust nog een paar jaar bijtellen. Daarom heb ik getracht hier openheid te creëren, want die ontbrak in België nog veel meer dan bij u. Dat was niet zonder risico's. Maar de voordelen lijken veel groter dan de nadelen. Als ik het opnieuw moest doen, dan zou ik hetzelfde doen.

De mystiek van de monetaire autoriteit vindt u niet belangrijk?

Ik wens waar te verkopen. Voor mij is het inpakpapier bijzaak.

Centrale banken verschillen ook in onafhankelijkheid. Ja, ik ben zelfstandiger dan de Fed in Amerika.

Ziet u in de Fed-watchers een latente bedreiging voor de stabiliteit van het monetaire systeem?

Kijk naar de Nederlandsche Bank, de Bundesbank, de Nationale Bank van België. Die laten zich niet inpakken. Ik denk dat het met de moderne communicatiemiddelen en media een slechte zaak is voor een centrale bank om te zeer naar de publieke opinie te luisteren, en een uitstekende zaak dat ze haar onafhankelijke koers voortdurend beklemtoont.

In Nederland is de onafhankelijkheid geregeld in een statuut. In Duitsland is de Bundesbank de Bundesbank. Hoe is dat in België geregeld?

We zijn een NV met aandeelhouders. De Staat heeft ruim de helft van de aandelen. De aandeelhouders komen maar één keer per jaar bijeen: om over het dividend van de Bank te praten. Wij worden benoemd door de Koning, maar wij hebben wel de grootst mogelijke vrijheid. Wij nemen onze beslissingen over de korte-termijnrente volledig autonoom, zonder de minste politieke verantwoording. Hoewel de regeringscommissaris of de minister tegen onze beslissingen gebruik kan maken van zijn vetorecht, is dat slechts één keer gebruikt.

Waarom is het gebruikt?

Omwille van een salariskwestie van het personeel. De minister heeft nu een wetsontwerp ingediend om zelfs dat vetorecht af te schaffen. Maar dat verandert niets aan de *de facto* onafhankelijkheid van de Bank.

Schrijft u ook voor de minister van Financiën de antwoorden als er Kamervragen gesteld worden over de Bank of het monetaire beleid?

Natuurlijk, in de mate dat de minister erom vraagt.

'Je moet verschil maken tussen de statutaire teksten en de feitelijke situatie'

De Bundesbank is statutair de meest autonome Centrale Bank in de westerse wereld en misschien wel in de hele wereld.

Statutair. Maar je moet verschil maken tussen de statutaire teksten en de feitelijke situatie.

In september werd de Bundesbank een renteverlaging afgedwongen. Vindt u het jammer dat de meest autonome Centrale Bank kwetsbaar bleek?

Ik denk dat u dat verkeerd interpreteert. Zoals ik het zie, maar dat is natuurlijk mijn versie, ontbreekt in Duitsland een vorm van inkomenspolitiek. Ik ben ervan overtuigd dat de hereniging, die politiek ontzettend goed gelukt is, economisch gezien veel beter zou zijn geslaagd met een informeel inkomensbeleid. Maar Duitsland heeft die oefening vergeten. Het is spijtig dat alleen maar van budgettaire en monetaire maatregelen gebruik is gemaakt. Daardoor bedraagt het reële overheidstekort – het officiële is lager, maar de Treuhandanstalt kan niet als een overheidsbedrijf worden beschouwd maar als een deel van de algemene overheid – ongeveer zes procent van het BNP dit jaar. En ik denk dat ik dezelfde beslissingen zou hebben genomen als President Schlesinger.

Leidt zo'n openlijke correctie door de politiek tot minder arrogantie van de zijde van Frankfurt?

Laat ons de zaken duidelijk stellen. Ik ben een groot voorstander van de onafhankelijkheid van de Centrale Bank, omdat ik geloof dat groei en prijsstabiliteit kunnen samengaan. Het zou ideaal zijn mochten de prijzen zo evolueren dat variaties in prijsontwikkeling geen wijzigingen in het beslissingspatroon van consumenten of investeerders induceren. Dat is voor mij de definitie van prijsstabiliteit. Het overeenkomstig inflatieniveau ligt zo rond de twee à tweeënhalf procent.

Maakt zo'n aantasting van het absolute aureool van de Bundesbank het gemakkelijker om van de Belgische frank een solide munt te maken?

Ach. Wat in Duitsland is gebeurd, is niet meer dan een schoonheidsvlekje achter het oor. Ik til daar niet zo zwaar aan.

Om de gezondheid van het financiële stelsel te waarborgen zit zowel het bedrijfseconomische als het monetaire toezicht in Nederland bij DNB. In België valt het bedrijfseconomisch toezicht onder de Bankcommissie. Mist u het niet?

Nederland is denk ik het huis waar men het meest blij is met de combinatie. Ze heeft voordelen en

nadelen, maar ik denk dat ze uiteindelijk meer nadelen heeft dan voordelen. Er is geen enkel land dat Nederland volgt. Wat wij doen, is het andere extreem. Ik denk dat de wijsheid ergens tussen de twee ligt. Je hoort mij dus niet zeggen dat het Nederlandse of Belgische ideaal is.

De discussie wordt natuurlijk actueler naarmate er in een land minder marktpartijen zijn. Hoe kijkt u aan tegen het marktmechanisme en financiële conglomeraten? Of is dat in België geen actueel probleem?

Het is denk ik zo, dat het aantal bankcontactpunten met het publiek te talrijk is. We hebben 8700 bankkantoren. Ik ga er vanuit dat de retail business in België te veel kost, meer dan in de meeste andere landen. Ik ben dus voorstander van rationalisering van de kosten, en tegelijkertijd van een samenwerking op internationaal vlak. Maar het is zeer moeilijk om dat allemaal te combineren.

U wilt niets zeggen over marktstructuur en toezicht?

We hebben nu 16 Primary Dealers. ABN Amro en de Deutsche Bank maken daar deel van uit. Mocht er nog een Amerikaanse en een Japanse bank bijkomen, dan zou ik een gelukkig mens zijn. Dat garandeert volgens mij volledige competitiviteit.

De markt bestaat uit drie grote Belgische banken. Eén daarvan wordt wellicht overgenomen door ING en naar verluidt rijden bij de Kredietbank tegenwoordig niet meer de BMW's, maar auto's van een andere Nederlandse bank af en aan. U wilt nog steeds geen bedrijfseconomisch toezicht?

Ik spreek me daar niet over uit. Dat moet de publieke opinie of de regering zeggen.

Financiële conglomeraten worden tegenwoordig in één adem genoemd met banques d'affaires, bancassurance en ethiek. Vindt u dat banken meer maatschappelijke zorgplicht hebben dan een willekeurig bedrijf?

Mijn antwoord is ja, zonder meer.

Mag dat ook in de rentabiliteit of in de bedrijfsvoering tot uitdrukking komen?

Dat zou moeten.

Nog even terug naar wisselkoersstabiliteit. Hoe komt het toch dat de Franse frank wel onder druk is gekomen en dat men niet heeft gekeken naar de Belgische?

Het grote probleem is dat de fundamentals van Frankrijk en België sterk verschillen. Wij hebben net als Nederland een te grote sociale verzorgingsstaat. Bij jullie heeft minister Kok er al iets aan gedaan. Maar fundamenteel voor de Franse economie is dat zij er steeds niet in slagen om een courant overschot te hebben bij de betalingen met het buitenland. Dat is volgens mij het geheim. Nu, dat gezegd zijnde, heb ik ook vastgesteld dat als twee landen, twee centrale banken het willen, men aan elke speculatie het

hoofd kan bieden. Daarom vind ik het goed dat degenen die dachten dat de Franse frank het volgende slachtoffer zou zijn en te winnen, in het zand hebben gebeten. Ik vind dat zeer positief. Dus als de fundamentals goed zijn en de politieke wil er is, dan komt er zeker wisselkoersstabiliteit.

Maar waar is de monetaire autoriteit, want de Franse Centrale Bank is geen onafhankelijke monetaire instelling?
De Centrale Bank heeft te weinig autonomie in Frankrijk.

Wij gaan klaarblijkelijk met een kleiner aantal landen, de Benelux, Duitsland, Frankrijk en misschien Denemarken, verder in de richting van een kleine EMU. Is het dan een voorwaarde dat de Franse Centrale Bank echt onafhankelijk wordt?

Volgens mij wel en de Franse autoriteiten zijn trouwens bereid er aan mee te werken. Er werd gezegd: 'we zijn bereid aan een Europese instelling waaraan de Banque de France meewerkt, een onafhankelijkheid te geven die wij niet bereid zijn te geven aan de Banque de France op zichzelf'.

In hoeverre is die onafhankelijk van de Belgische Centrale Bank gebonden aan personen?

Verplaatse is niet de Nationale Bank. De Nationale Bank dat zijn drieduizend mensen. De Bank heeft

ook regelmatige contacten met de regering, zoals die er ook in Nederland zijn. Daarnaast geven de Statuten toch wel aan, dat de Nationale Bank heel onafhankelijk kan opereren. Het feit dat de minister een wetsontwerp indient waarbij de regeringscommissaris geen vetorecht meer heeft, zegt ook voldoende. De dagelijkse rentetarieven worden ook bepaald door de Nationale Bank. En daarvan aanvaardt de minister van Financiën de consequenties bij de uitgifte van schatkistbiljetten. Dus de elementen van continue onafhankelijkheid zitten zeer goed in het systeem ingebakken.

Wij Nederlanders moeten het glas heffen op uw gezondheid?

Ik ga er vanuit dat ik in 1997 wegga – wat overigens niet wil zeggen dat ik dan niet meer actief zal zijn – en dat ik dan tegen mijn opvolger zal zeggen – dat doe ik in het Frans, want het zal een Franssprekende zijn – : 'good luck, beste vriend; jij krijgt alle verantwoordelijkheid'. Ik ga dus zeker niet trachten een deel daarvan voor mij te houden.

U hebt zelf geploegd, geëgd, gezaaid en nu geoogst?
Ik oogst niet. België oogst, maar ik niet. ♦

Brussel, 2 oktober 1992.

Drs. J.L. Gerards

Drs. J.J.M. Schipper

Serie Bank en Bedrijf

Nadenken over exporteren

Ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf die zich voor het eerst bezighouden met de export van hun producten en diensten, stuiten vaak op de meest onverwachte problemen. Dit boekje is voor hen een wegwijzer. Deskundigen, die elk hun sporen hebben verdiend op het terrein van de exportbegeleiding, geven tips en vertellen beknopt wat organisaties in de bedrijfstak, de banken en de overheid voor de ondernemers kunnen betekenen. In het boekje is ook een overzicht opgenomen van relevante instellingen in binnen- en buitenland die de helpende hand kunnen bieden.

Bestelbon (s.v.p. invullen in blokletters of typen)

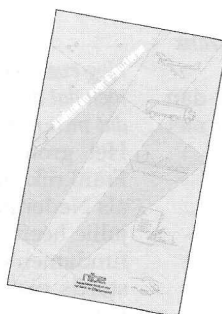
Naam _____

Adres _____

Postcode _____ Woonplaats _____

☐ bestelt bij deze ____ ex. van 'Nadenken over exporteren' à f 39,50 (excl. verzend- en administratiekosten)

Datum _____ Handtekening _____

'Nadenken over exporteren' kost f 39,50 en is bestelbaar via het NIBE en in de boekhandel. Voor het bestellen kunt u gebruik maken van nevenstaande bestelbon. Deze dient u dan te zenden aan:

NIBE
Afdeling Verkoop-
administratie
Antwoordnummer 7922
1000 RA Amsterdam